

מכאן מתברר שהעיון בכתבי הקדמונים מחויב על פי ההלכה, שהרי תכליתם וכוונתם [של הללו] בספריהם הן התכלית והכוונה שההלכה מעודדת אותנו להשיגו. [כן מתברר] שהאוסר את העיון על הראוי לכך, דהיינו אותו [אדם] שמצטרפים בו שני ענינים, האחד תבונה טבעית⁴⁹ והשני הגינות דתית ומעלה מוסרית⁵⁰, נמצא חוסם בפני האנשים את השער שההלכה קוראת להם באמצעותו להכיר את אללה, הוא שער העיון המוביל בצורה הנכונה ביותר לידיעתו [של האל]. האיסור הנזכר הוא תכלית הבורות ומרחיק מאללה, יתעלה.

העובדה שמישהו טעה בגלל [ספרים אלה], אם בגלל ליקוי בטבעו ואם בגלל סדר משובש של עיונו בהם, בגלל התגברות יצרו עליו, [בגלל] שלא מצא מורה שידריכהו להבנת תכנם או בגלל הצטרפות סיבות אלה כולן או קצתן, עובדה זו אינה מחייבת למנוע ספרים אלה מן הראוי לעיין בהם. סוג זה של נזק בעטיים קשור בהם רק במקרה ולא במהות⁵¹, ואין צורך לזנוח דבר המועיל בטבעו ובמהותו בגלל נזק מקרי המצוי בו. מסיבה זו [עצמה] אמר [מחמד] עליו השלום⁵² לאותו אדם שצווה עליו [קודם לכן] להשקות את אחיו דבש [כתרופה] לשלשול שלקה בו, והתלונן בפניו על התגברות השלשול כתוצאה מכך: "אללה [הוא זה] הדובר אמת, ובטן אחיך מכזבת", אלא אנו אומרים שאדם המונע את העיון בספרי הפילוסופיה⁵³ ממי שראוי לו מתוך חשש שאחדים מהשפלים שבבני האדם יטעו כתוצאה מן העיון, דומה למונע את הצמא משתיית מים קרים ומתוקים ובכך גורם למותו, מן הסיבה שאחדים נחנקו⁵⁴ בגללם ומתו, שהרי המוות כתוצאה מחנק במים

מה שקרה למדע זה הוא הקורה לשאר המדעים. מה רבים אנשי ההלכה שההלכה היא הסיבה למיעוט יראת-השמיים שלהם ו[לרוב] עסוקים [בעניני] העולם הזה. יתר-על-כן, רוב אנשי ההלכה הם כאלה, בעוד שהמדע שלהם כשלעצמו אינו נזקק ליותר מאשר המעלה המעשית גרידא. לפיכך סביר שבמדע הדורש מעלה שכלית יקרה מה שקורה במדע המעשי.

אנו המוסלמים⁵⁵ מאמינים שדתנו זו האלהית⁵⁶ היא אמת והיא זו המעוררת וקוראת אל האושר הזה שהוא ידיעת אללה, יתחזק ויתעלה, ויצוריו, שכן [אמונה זו] מקובלת על מוסלם, כל אחד על-פי דרכו הוא, שתכונתו האישית וטבעו מכתיבים; אך, הרי טבעם של בני-האדם שונה זה מזה [במדת] שכנועים⁵⁷: מהם המשתכנעים על סמך מופת, מהם המשתכנעים על סמך טיעונים דיאלקטיים [באותה מידה של תוקף] שבעל-המופת משתכנע באמצעות המופת – היות ואין בטבעו דרגה גבוהה יותר מכך. אחרים משתכנעים על-סמך טיעונים רטוריים [באותה מידה של תוקף] של שכנוע בעל המופת באמצעות טיעונים מופתיים.

היות שדתנו האלהית קוראת לאנשים [השייכים] לכל שלוש השיטות האלה, שכל אדם משתכנע בהן – פרט למי שמכחיש אותה בלשונו או למי ששום דרך לאללה לא יוחדה לו, עקב רשלנותו הוא עצמו – הרי מסיבה זו הוטלה על [הנביא מוחמד] עליו השלום השליחות אל "האדום והשחור". והסיבה לכך היא שדתו תכלול את [כל] דרכי הקריאה אל אללה, יתעלה, כפי שמתברר מדבריו, יתעלה: "הטף אל הדרך להבינך באמצעות חכמה והטפה נאה, והתווכח עמהם בדרכים הטובות ביותר". היות שדת זו היא אמת וקוראת אל העיון המוליך אל ידיעת האמת, הרי אנו, המוסלמים, יודעים ידיעה חותכת שהעיון המופתי אינו מוליך ל[מסקנות] המנוגדות לאמור בדת⁵⁸, שהרי האמת אינה מנוגדת לאמת, אלא עולה בקנה אחד עמה ומעידה עליה.